

متن پرسش

با عرض سلام: من در مورد کمال خداوند به مشکل برخوردم. نمی‌توانم برای خودم اثبات کنم و این مساله مدت زیادی است آزارم می‌دهد. اینگونه فکر می‌کنم که وقتی ما عموماً به یک موجود می‌نگریم و آن را خدا (نمی‌دانیم) در ذهن برایش خصوصیتی در نظر می‌گیریم که باعث تشخیص آن موجود می‌شود لذا حد و حدود دارد. یعنی در ذهن این موجود را با یک کمال مطلق مقایسه می‌کنیم که به محدود بودنش پی می‌بریم حال اگر ادعا کنیم که آن کمال مطلق که نامحدود است خداست از کجا معلوم که فقط در ذهن نباشد. یعنی ممکن است آن اختلافی و کمالاتی که موجب تمایز موجود محدود از آن کمال مطلق در ذهن می‌آید تحقق خارجی نداشته باشد و همان موجود محدود تحقق خارجی داشته باشد. ممکن است گفته شود اگر وجود نامحدود تحقق خارجی نداشته باشد پس بجایش چه چیزی تحقق دارد؟ عدم؟ و جواب دهیم چیزی بجایش تحقق ندارد و موجود محدود از ابتدا بدون دخالت چیزی محدود بوده. این شبهه‌هایی که من عرض کردم مثل اینکه در بیانات آقای جوادی آملی هم آمده و ایشان لزوماً وجود نامحدود و وجود صرف و بسیط را که در ذهن تصور می‌شود در عالم خارج دارای مصداق نمی‌دانند. اگر اینطور است به کسانی که قائل به پیدایش جهان از ذره اولیه هستند (بیگ بنگ) نباید خرده گرفت و اصولاً توحید و کمال خدا را نمی‌توان اثبات کرد.

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در این موارد به نظر می‌آید بهترین راه برای توجه به این مسئله «برهان صدیقین» جناب صدرالمتألهین باشد و موضوع «اصالت وجود». کتاب «از برهان تا عرفان»
<https://lobolmizan.ir/book/۲۴۰?mark=%D۸%A۷%D۸%B۲%۲۰%D۸%A۸%D۸%B۱%D۹%۸۷%D۸%A۷%D۹%۸۶%۲۰%D۸AA%D۸%A۷%۲۰%D۸%B۹%D۸%B۱%D۹%۸۱%D۸%A۷%D۹%۸۶>

همراه با شرح صوتی آن به آدرس زیر می‌تواند راه‌گشا باشد. امثال آیت الله جوادی که فرزند مکتب صدرایی هستند سخت متوجه «اصالت وجود» می‌باشند که واقعی‌ترین واقعیت عالم یعنی همان کمال مطلق است. موفق باشید

<https://lobolmizan.ir/search?search=%D۸%A۸%D۸%B۱%D۹%۸۷%D۸%A۷%D۹%۸۶>

ΛϜ%Υ•%DΛ%BΩ%DΛ%AF%DB%ΛC%Dϑ%ΛΥ%DB%ΛC%Dϑ%ΛϜ&tab=sounds